

## Čo spôsobuje černenie plodov orechov?

Černenie plodov orechov môže spôsobovať **baktéria *Xanthomonas campestris pv. juglandis*** alebo **vrťivka orechová**.

**Baktériová škvrnitosť** napáda okrem plodov aj listy a výhonky orechov, ale najväčšie škody spôsobuje na plodoch, na ktorých sa vytvárajú postupne sa zväčšujúce tmavohnedé škvrny, prenikajúce až do jadra, čím ich úplne znehodnotia. Takto postihnuté plody predčasne opadávajú. S **černením plodov baktériového pôvodu sa stretávame už v jarnom období**.

Ak sa černenie plodov orechov objaví **až v letných mesiacoch** (júl až september), pôvodcom sú larvy **vrťivky orechovej** (*Rhagoletis completa*), ktorej muchy sa roja od poslednej dekády júna až do konca leta a samičky zapúšťajú vajíčka do oplodia orechov v menších skupinách. Vyliahnuté larvy sa živia oplodím, ktoré sa postupne sfarbuje do čiernej a získava kašovitú konzistenciu. Larvy vrťivky orechovej nedokážu do jadier orechov preniknúť, pretože v tomto období je už škrupina plodov tvrdá. Škodca má za rok jednu generáciu a prezimuje v štádiu kukiel v pôde.

**Ochrana orechov proti baktériovej škvrnitosti** spočíva v preventívnych postrekoch stromov mednatým prípravkom Kuprikol 50. S preventívnymi postrekmi začneme už pred kvitnutím stromov a v desaťdňových intervaloch pokračujeme dovtedy, kým pretrváva daždivé počasie.

**Na ochranu orechov proti vrťivke orechovej** nie sú registrované žiadne prípravky. Účinné by mali byť prípravky povolené proti vrťivke čerešňovej (Decis, Mospilan). Aplikovať by sa mali v čase rojenia škodcu (od tretej dekády júna až do polovice augusta) v dvojtýždňových intervaloch, najneskôr 30 dní pred predpokladaným zberom orechov. Na sledovanie rojenia, ale aj na odchyt múch vrťivky orechovej sa môžu použiť žlté leповé doštičky, ktoré treba zavesiť v polovici júna do korún stromov najmä z južnej strany. Napadnuté sčernené plody treba čo najskôr vysušiť a škrupinu zbaviť prilepeného suchého oplodia.

**Ing. Juraj Matlák**

# Vrtivka orechová - škodca oplodia orechov

## Spôsob života a opis škodcu

Vrtivka orechová (*Rhagoletis completa*) je mucha, ktorá prezimuje v štádiu kukiel (A) plytko v pôde a za rok má len jednu generáciu. Rojenie dospelých múch (B) prebieha od začiatku júla až do septembra a samičky zapúšťajú vajíčka do oplodia orechov v menších skupinách. Vyliahnuté larvy sa živia oplodím, ktoré sa postupne sfarbuje do čiernej a získava kašovitú konzistenciu (C). Čierne sfarbenie oplodia pripomína napadnutie plodov orechov baktériovou škvrnitosťou (fotky č. 3 a 4 na vedľajšej strane), ktorá sa však môže objaviť už v jarých mesiacoch, kým príznaky vyvolané vrtivkou orechovou sa objavia najskôr až v druhej polovici júla, kedy sa začínajú liahnuť prvé larvy škodcu. Sú krémovo-biele a v dospelosti dosahujú dĺžku 7 až 10 mm (D). Pri štandardných odrodách larvy do jadier plodov neprenikajú, pretože v júli je už škrupina plodov dostatočne tvrdá.



## Ako bojovať proti vrtivke orechovej?

### 1. krok - začiatok júna

ošetriť pôdu pod orechami biologickým prípravkom BORA vo forme výdatného postreku alebo zálievky, ktorý obsahuje spóry huby *Beauveria bassiana* a podľa možností prípravok zapracovať do pôdy, ktorá musí byť po aplikácii prípravku stále vlhká.

### 2. krok - polovica júna

zavesiť do korún stromov žlté lepové doštičky, ktoré slúžia nielen na sledovanie rojenia, ale aj na odchyt múch vrtivky orechovej.

### 3. krok - druhá polovica júna

zakryť pôdu bielou alebo čiernou netkanou textíliou, pričom okraje textílie treba zapustiť do zeme, aby liahnuce sa muchy nemohli pôdu opustiť.

### 4. krok - začiatok júla až polovica augusta

podľa možností opakovane postrekovať stromy v 10 až 14-dňových intervaloch. Proti škodcovi je v súčasnosti registrovaný len Mospilan 20 SP, ale účinný by mal byť aj prípravok Sanium Ultra, povolený na ošetrovanie čerešní proti vrtivke čerešňovej. Použiť by sa mohol aj ekologický prípravok Spintor. Prípravky treba striedať.

### 5. krok - posledná dekáda júla

na stromoch sa môžu objaviť prvé sčernené plody, ktoré začnú dospelé larvy vrtivky orechovej opúšťať. Ak je pôda zakrytá textíliou, larvy budú padať na ňu a nemôžu sa zavŕtať do pôdy, aby sa v nej zakuklili. Tým ich donútime, aby sa zakuklili na textílii, z ktorej môžeme kukly priebežne odstraňovať (tu by mohla pomôcť aj chovaná hydina). Textília uľahčí aj priebežný zber opadávajúcich orechov.

### 6. krok - polovica augusta až október

poškodené sčernené plody treba priebežne zbierať, podľa možností zbaviť oplodia, dôkladne vysušiť a uskladniť v suchých priestoroch.

Uvedené prípravky žiadajte v predajniach záhradkárskych potrieb alebo objednávejte v našom e-shop-e: [www.postreky.sk](http://www.postreky.sk)

**FLORASERVIS**